

Frames en geldigheid

Maria Aloni
ILLC-University of Amsterdam
M.D.Aloni@uva.nl

Logica en de Linguistic Turn 2012

3/12/13

Plan voor vandaag

1. Modale logica: geldigheid van formules in modellen en op frames
2. Opgaven modale logica
3. Nat Ded

Huiswerk:

- ▶ Syllabus, 4.3 incl. opgaven.
- ▶ NatDed: Gamut, opg. 4.9; extra opg. 7,8.
- ▶ Tekst Frege lezen en vragen beantwoorden.

Nieuws

- ▶ Wittgenstein filmavond: woensdag 4 dec om 19.30, Doelenzaal, UB
- ▶ Wiki: nieuwe deadline definitieve versie lemma's: 5 dec
- ▶ Stemmen voor het beste lemma via email naar mij deadline 9-12 (graag "wiki" noemen mail header)

Geldige principes

- Mogelijke principes voor de modale logica. Zijn de volgende altijd waar (geldig)?

- (1)
- a. $\Box p \rightarrow p$
  - b. $\Box p \rightarrow \Diamond p$
  - c. $\Box p \rightarrow \Box \Box p$
  - d. $p \rightarrow \Box \Diamond p$

- Klassieke filosofische vragen die met behulp van de modale logica scherper geformuleerd kunnen worden.
- Intuïtieve waarheid (geldigheid) van principes afhankelijk van interpretatie van $\Box$ en $\Diamond$.

Geldigheid

- ▶ In modale logica worden verschillende noties van geldigheid onderscheiden:
  1. Geldigheid in een model,
  2. Geldigheid op een frame,
  3. Logisch geldig.
- ▶ Eerder geldigheid van redeneringen, hier *geldigheid van een formule*.

Kripke modellen, modellen en frames

- ▶ Drie noties:
  - ▶ Kripke model $\mapsto \mathcal{K} = (W, R, V, w)$
  - ▶ Model $\mapsto \mathcal{M} = (W, R, V)$
  - ▶ Frame $\mapsto \mathcal{F} = (W, R)$
- ▶ Vorige keer: waarheid in een Kripke model
- ▶ Vandaag:
  - ▶ Geldigheid in een model
  - ▶ Geldigheid op een frame

Herhaling: waarheid in een Kripke model

1. $\langle W, R, V, w \rangle \models p$ desda $V_w(p) = 1$;
2. $\langle W, R, V, w \rangle \models \neg\phi$ desda $\langle W, R, V, w \rangle \not\models \phi$;
3. ...
4. $\langle W, R, V, w \rangle \models \Diamond\phi$ desda er is een $v \in W$ zodanig dat Rwv en $\langle W, R, V, v \rangle \models \phi$;
5. $\langle W, R, V, w \rangle \models \Box\phi$ desda voor elke $v \in W$ zodanig dat Rwv geldt $\langle W, R, V, v \rangle \models \phi$.

Geldigheid in een model

Een formule ϕ is geldig in een model $\mathcal{M} = \langle W, R, V \rangle$, $\mathcal{M} \models \phi$,
desda $\langle W, R, V, w \rangle \models \phi$ voor alle werelden $w \in W$.

Voorbeeld: $\mathcal{M} \models \Diamond p$, maar $\mathcal{M} \not\models \Box p$, voor $\mathcal{M}$ als in (2):

(2) $\mathcal{M} = \langle W, R, V \rangle$, voor $L = \{p\}$

- a. $W = \{w_1, w_2\}$,
- b. $R = \{\langle w_1, w_1 \rangle, \langle w_1, w_2 \rangle, \langle w_2, w_1 \rangle\}$,
- c. $V_{w_1}(p) = 1$ en $V_{w_2}(p) = 0$

Opgave

Voor $P = \{p, q\}$, beschouw het model $\mathcal{M} = (W, R, V)$ met

- ▶ $W = \{w_1, w_2, w_3\}$
- ▶ $R = \{\langle w_1, w_1 \rangle, \langle w_1, w_2 \rangle, \langle w_2, w_1 \rangle, \langle w_1, w_3 \rangle\}$
- ▶ $V_{w_1}(p) = 1, V_{w_2}(p) = 0, V_{w_3}(p) = 0,$
 $V_{w_1}(q) = 0, V_{w_2}(q) = 1, V_{w_3}(q) = 0.$

Laat zien dat de volgende formules niet geldig zijn in $\mathcal{M}$:

- (3)   a. $p \vee q$
      b. $\Box\Box p \vee \Diamond\Box p$

Onthoud: Om te laten zien dat een formule ϕ *niet geldig is in een model* $\mathcal{M} = \langle W, R, V \rangle$ moet een wereld $w \in W$ worden gegeven waarvoor de formule onwaar is, i.e., $\langle W, R, V, w \rangle \not\models \phi$.

Geldigheid op een frame

- ▶ Een structuur $\mathcal{F} = \langle W, R \rangle$ noemen wij een *frame*.
- ▶ Een formule ϕ is geldig op een frame $\mathcal{F} = \langle W, R \rangle$, $\mathcal{F} \models \phi$, desda voor alle valuaties V geldt dat $\mathcal{M} = \langle W, R, V \rangle \models \phi$.
- ▶ Voorbeeld: $\mathcal{F} \models \Box p \rightarrow \Diamond p$, maar $\mathcal{F} \not\models \Box p \rightarrow p$, voor $\mathcal{F}$ als in (4):

$$(4) \quad \mathcal{F} = \langle W, R \rangle$$

$$\text{a.} \quad W = \{w_1, w_2\},$$

$$\text{b.} \quad R = \{\langle w_1, w_1 \rangle, \langle w_2, w_1 \rangle\}$$

Opgave

Beschouw de frame $F = (W, R)$ met

- ▶ $W = \{w_1, w_2, w_3\}$
- ▶ $R = \{\langle w_1, w_1 \rangle, \langle w_1, w_2 \rangle, \langle w_2, w_1 \rangle, \langle w_1, w_3 \rangle\}$

Laat zien dat de volgende formules niet geldig zijn op $\mathcal{F}$:

- (5)
- a. $\Box p \rightarrow \Diamond p$
  - b. $\Box p \rightarrow p$
  - c. $\Diamond \Diamond p \rightarrow \Diamond p$
  - d. $p \rightarrow \Box \Diamond p$

Onthoud: Om te laten zien dat een formule ϕ *niet geldig is op een frame* $\mathcal{F} = \langle W, R \rangle$ moet een valuatie V en een wereld $w \in W$ worden gegeven waarvoor de formule onwaar is, *i.e.*, $\langle W, R, V, w \rangle \not\models \phi$.

Opgave 1

Voor $P = \{p, q\}$, beschouw het Kripke model $K = (W, R, V, w)$

- ▶ $W = \{w, w_1, w_2, w_3\}$
- ▶ $R = \{\langle w, w_1 \rangle, \langle w, w_2 \rangle, \langle w, w_3 \rangle, \langle w_1, w_1 \rangle, \langle w_2, w_1 \rangle, \langle w_1, w_3 \rangle\}$
- ▶ $V_w(p) = 1, V_{w_1}(p) = 1, V_{w_2}(p) = 0, V_{w_3}(p) = 0,$
 $V_w(q) = 1, V_{w_1}(q) = 0, V_{w_2}(q) = 1, V_{w_3}(q) = 0.$

Teken dit model, en ga nu na of de volgende formules waar zijn in K :

- (6)
- a. $\Diamond p \wedge \Diamond q$
  - b. $\Box(q \vee p)$
  - c. $\Box \Diamond p$
  - d. $\Diamond \Box q$
  - e. $\Diamond(\Diamond p \wedge \Diamond \neg p)$
  - f. $\Box(p \leftrightarrow \Diamond q)$
  - g. $p \rightarrow \Diamond \Box \neg q$
  - h. $\Diamond(p \leftrightarrow \Box p)$

Opgave 2

Vertaal de volgende zinnen in ML, en definieer K-modellen waarin ze waar zijn, en waarin ze onwaar zijn:

- (7) Als het mogelijk waar is dat a is b dan is het ook noodzakelijk waar.
- Modale basis: alle logische mogelijkheden
  - Vertalingsleutel: p : a is b
  - Vertaling: $\Diamond p \rightarrow \Box p$
- (8) Als Peter niet binnen mag komen, dan moeten Jan en Bea ook weg.
- Modale basis: alle deontische mogelijkheden (of alle mogelijkheden binnen de regels van de spreker)
  - Vertalingsleutel: p : P komt binnen, q : J gaat weg, r : B gaat weg,
  - Vertaling: $\neg \Diamond p \rightarrow \Box (q \wedge r)$
- (9) Sherlock acht het mogelijk dat Thelma niet vermoord is, en gelooft dat als zij wel vermoord is, dan heeft Louise het gedaan.
- Modale basis: Alle mogelijkheden gegeven de beschikbare informatie van Sherlock.
  - Vertalingsleutel: p : T is vermoord, q : L heeft het gedaan
  - Vertaling: $\Diamond \neg p \wedge \Box (p \rightarrow q)$

Opgave 3

Voor ieder zin in (10) definieer een K-model waarin de zin waar is, en een waarin ze onwaar is:

- (10)
- a. $\Diamond\Diamond p \rightarrow \Diamond p$
  - b. $p \rightarrow \Box\Diamond p$
  - c. $\Diamond p \rightarrow \Box\Diamond p$
  - d. $\Diamond p \leftrightarrow \Diamond\Diamond p$
  - e. $p \leftrightarrow \Diamond\Box p$